

All Guddes fir 1111100010

Um Ufank vun de fofzeger Joeren huet de „Gummi“, eisen e bësse gelungenen, ower am Fong léiwe Mathematikprof, äis mat eppes „noneegemaach“, vun deem deemools knapps ee sech konnt denken, watfir eng Wichtigkeet et eng Kéier kënnt kréien. D'Fach war „Arithmologie“, hei de „Système binaire“ ... fir äre Schreiwert „zidderdäischer“ Nuecht: Et huet sech drëm gedréint, eleng mat 0 an 1 (2 Zifferen = Binaire) eng Multiplikatioun/Divisioun oder soss e Gerechens fäerdegzebréngen. Wéi och soss a Klassen, hunn eis Mathés-Bosserten sech wierklech e Spaass draus gemaach, fir domat ze jongléieren; mir aner „Sproochereider, Nullerten“ hunn alt nëmme gekuckt, fir engegermoossen „duerch d'Getraisch“ ze kommen.

(Zeechnung: O. Jaminon)

Wat huet dat kauzegt „Genulls mat Eenten“ dann elo hei an der KLACK verluer? Mä ouni dat, wat draus entstanen ass, misst äre Schreiwert sech nach ëmmer – esou wéi et joerelaang de Fall war – d'Fanger „arthroseg“ mat Artikelen op der Hand kropelen. **De Genie-Streech, vun deem soll rieds goen, war deen, dat System „1 an 0“ op de „Plus an de Minus“ vum Elektreschen eriwwer ze denken ... eng Zort „Quantespronk“**, ouni deen ee sech d'Welt vun haut dausendfach net ka virstellen! Och wann „deen Honnersten“ net bekäppt, wat do eigentlech mat deem Geziffers geschitt ... mir klabberen all drop lass wéi déi „Grouss“; ouni dee System geet praktesch näischt, wat mir ënnert dem Sammelbegrëff „Elektronik“ brauchen a gebrauchen. Mä, gelldir, mir fuere jo och Auto, ouni eng blatzeg Iddi dovun ze hunn, wéi déi Karettaë fonktionnéieren.

Firwat dann elo dat ganzt „Gefiederméchels“ hei an der Iwwerschrëft! Mä fir dem gudde Lieser kloerzemaachen, datt een och op déi Manéier kann e gutt neit Joer wënschen ... well **1111100010 ass am „Binaire“ ganz einfach 2018!** An eis Sprooch verdréit dee „BIT“, deen näischt anescht ass, wéi (alt erëm) eng weider Ofkierzung aus dem Engleschen, an zwar „Binary digIT“, sou wéi dann och Kilo-/Mega-/Giga-/Téra-Bit enststan ass. Mir brauchen äis de Kapp net ze zerbréchen, fir ze sichen, wéi dat dann op Lëtzebuergesch soll heeschen. Wéi bei Meter/Kilo/Photo/Tèle asw. geet „eist“ (onbewosst) Griechesch déck duer; et sief dann d'Latäin giff och nach seng Roll spillen (Spektiv/Video/Terrain asw.); woubäi een nach däerf ënersträichen, datt mir den däitsche „Fernseh“ absolut net brauchen, well jo bal jidder Sprooch sech hei mat deer intressanter Kombinatioun vu Griechesch+Latäin zefridde gëtt, an zwar TELE-VISIOUN, wat am Fong soss näischt heescht wéi „Wäitsicht“. Mir hunn dach och de „Fernsprech(er)“ net adoptéiert, mä Tëlephon gehol; kee „Fernschreiben“ mä Tëlegramm; och kee „Fernglas“ mä eis Spectiv. Op déiselwecht Fassong kënnt ee sech seng Gedanken esouguer mat *Motor, Auto, Mikro* an nach enger ganzer Schwadrull Wieder maachen, déi hir Wuerzelen am Griecheschen oder dem Laténgeschen hunn ... an domat wierklech Weltsproochstécker gi sinn!

Eng aner Saach, déi engem bei dësen Iwwerleeungen an de Kapp kënnt: Ouni dat ganzt Getëlter a Gemëlter, Genulls a Gëeenters vun hei uewen, wier et och net zu eise Léifste Këndchen, deem „Binnert“ vun Handy a senge verréckte Méiglechkeete komm! Wann een haut rondrëm sech kuckt, da kënnt dat Handy-Gefiederméchels ee vir, wéi d'Kanner, déi ouni hir „Sicki“ bal verluer sinn. **Wat geet dann nach bei deene meeschte vun äis ouni SMS** (déi Ofkierzung fir „short message“), ouni Photo aus deene Wonnerbécherchen ... oder ouni „Selfi“? ... virun deem englesche „self“ hunn esouguer d'Fransousen sech ergin. A wat giff eis geschriwe lëtzebuergesch Sprooch „dersonner“ nach ëmmer sou rar dorëmmer schlafen, fir déi de „Mail“ an den SMS dee wichtigste Cadeau vun de leschten 20 Joer gi sinn!

Eng intressant Aarbecht

Zënter datt d'Actioun-Lëtzebuergesch gegrënnt ginn ass, kritt een d'Publikatiounen an eiser Sprooch bal net méi gezielt! **Virun 1971 war et ewell bal en „Event“, wann e Buch op Lëtzebuergesch erauskomm ass;** d'meescht sinn et dann nach – wann och deer ganz gudder – Gedichter gewiescht ... mä alles rar wéi Kierchemais. Elo kënnt emol een sech op de Wee maachen, fir „**Luxemburgensia**“ an eise **Idiom vun de leschte 45 Joer haut an enger Lëscht mat de Joergäng zesammenstellen** ... dat giff eng schéi Flaatsch Aarbecht, ower eng intressant! Doriwwer eraus wier et bestëmmt net vu Muttwëll, wann een sech, op d'Manéier vum Fernand Hoffmann senger „Mundartdichtung (1967)“ wëssenschaftlech geng domat ofginn – an zwar **net nëmme mat „Dichtung“, mä mam „Schrifttum“**, wéi den Nik. Welter säi Buch vun 1914 genannt hat. Do kënnt een op d'Fassong wéi de Fransous soen: *Il y a du pain sur toutes les planches!* **Hallo UniLu!!!**

D'Actioun Lëtzebuergesch wier frou, wann hir Membren, deenen et méiglech ass, hir hir E-Mail-Adress giffen eraschécken. Merci!

Walfer Bicherdeeg

Och dëst Joer waren „eis“ Walfer Bicherdeeg erëm gutt drop! Wéi ëmmer ass **d'Organisatioun e Musterbeispill** gewiescht ... d'Säll wéi d'Niewe-Plaze sinn aus allen Néit geplätzt. Bravo! Wéi dir hei gesit, ass eis Auszeechnung mat der sëlwerer Plack „DICKS-RODANGE-LENTZ“ wonnerbar bei alle fréieren an deem neie Buergermeeschter ukomm.

Dat huet natierlech dësen oder deen Zeitungs-Knapperpitti net dru gehënnert, sech just fir dësen oder dee Stand am Detail ze verlafen, mat „geneelte Schong“ an engem Artikel ze dubberen, an iwwer eenzele Beem de Bësch net ze gesin. Datt den Dësch vun der Actioun-Lëtzebuergesch nieft dem Verlag vun den neie „Cahiers Luxembourgeois (Hydre)“ war, huet e Schreiwert „gebass“, an hie konnt sech net enthalen, esouguer un engem vun eise Comitésmembren ze krazen ... do guff net op eis Publikatiounen gekuckt, mä just op deem Frënd seng perséinlech politesch Meenung.

Dat ass dolaanscht: **Eis Sprooch an och de Veräin maache keng politesch Ennerscheeder**; d'Actioun ass erwisenermoosse fir all Partei op, déi sech un demokratesch Prinzipien hält; dofir iwregens och eis Offert, jidder Partei sproochlech fir hir Reklamm ze hëllefen, wa mir wile ginn. Eis lëtzebuergesch Editioun vun de Psalmen indirekt bei „suspekt-christliche Machwerke“ an de Motzeck ze stellen, ass e Bewäis, datt een nach net emol am Internet nogelies huet, wat et mat deem Weltliteratur-Kulturwierk op sech huet. Iwregens heescht esou e „Machwerk“ op Franséisch och nach „navet“ ... an op Däitsch esouguer „Schinken“ ... wat Ausdréck an Nimm sech ower kënnen gläichen!

De President vun der AL, Claude Bache, mat alle Walfer Buergermeeschtere vun haut a gësch an hinnen alleguer hire Sekretär John Trauden.

De „laangen S“

Bei deem gelungene Bustaf, och nach „s-zett“ genannt, geet et ëm **en typescht Beispill, wéi een eppes Einfaches ka kompléiert maachen** ... eng Kueberei, déi sech zesoen a jidder Schreifweis/Orthographie fanne léisst, och beim Lëtzebuergesch-Schreiwem; vum Franséischen net ze schwätzen an d'englesch Ortho fir dat ze halen, wat de G. B. Shaw dovun gehal huet: Quatsch! Ass iech iwregens bekannt, datt d'Schwäizer déi „s-z-Toperei“ iwerhaupt ni matgemaach hunn?! A wat solle mir dann domat?

Am selwechte Streech kann een och nach drun erënneren, datt just mir Lëtzebuerg „friem“ Ausdréck verstännegerweis sollen an hirer originaler Schreiffom bäibehalen ... an domat laanscht jidder Knätzelerei kommen: Ketchup, Mayonnaise, Yoga, Cadeau, Pâté, Spaghetti, Bureau ... **och wann en etlech „Schrëftsteller“ sech do de Batty ... stellen.**

Psalmen op Lëtzebuergesch

Wéi et schéngt, wëssen eng grouss Partie Leit net, watfir eng Bedeutung d'Psalmen an der Welt-Literatur/Kultur hunn. Si denken, dat wier eng Sammlung vu chrëscht-kierchlechen Texter, oder déi et esouguer nëmme an der kathoulescher Kierch giff ginn. Dat ass grad esou dolaanscht, wéi ze mengen, modern Demokratie hätt nach ëmmer bestan ... hei geet „mengen“ net duer; gitt emol nëmme an den Internet luussen. Do gëtt iech z. B. den **Ennerscheid tëscht „Bibel/Testament“ a Psalme** kloer.

D'Psalme bestin ewell zënter Honnerte vu Joere VIRU Christus; si spillen eng Roll an alle sougennte „monotheistesche“ Reliounen: dem Chrëschtentum, bei de Juden an esouguer am Islam! Si sinn **déi meeschtverbreeten, iwwersaten a publizéiert Texter vun der Welt** ... an zënter Joeren och an eis Sprooch gesat, an zwar vu Sprooch- an Theologiespezialiste wéi dem Raymond Schaack, Felix Molitor, dem Rabiner Emmanuel Bulz an dem Bëschof Jean Hengen, mat dem Fong vum Martin Buber an dem Romano Guardini.

De Chrëschtmount ass eng giedeleg-heemlech Zäit, fir sech mat „eise“ Psalmen ofzeginn, déi dir och nach ze kafe kritt, an zwar mat den herrlechen Illustratiounen vum russesche (judesche!) Kënschtler Marc Chagall. En absolut wertvolle Cadeau fir „gedankeschwéier Méint“ ... ganz apaart fir Leit „am Alter“. **Si sinn och bei äis an a jidder Bicherbuttek fir 20 Euro ze kréien!**

